

Ekonomika pěstování vybraných plodin v letech 2020-2022, odhad 2023

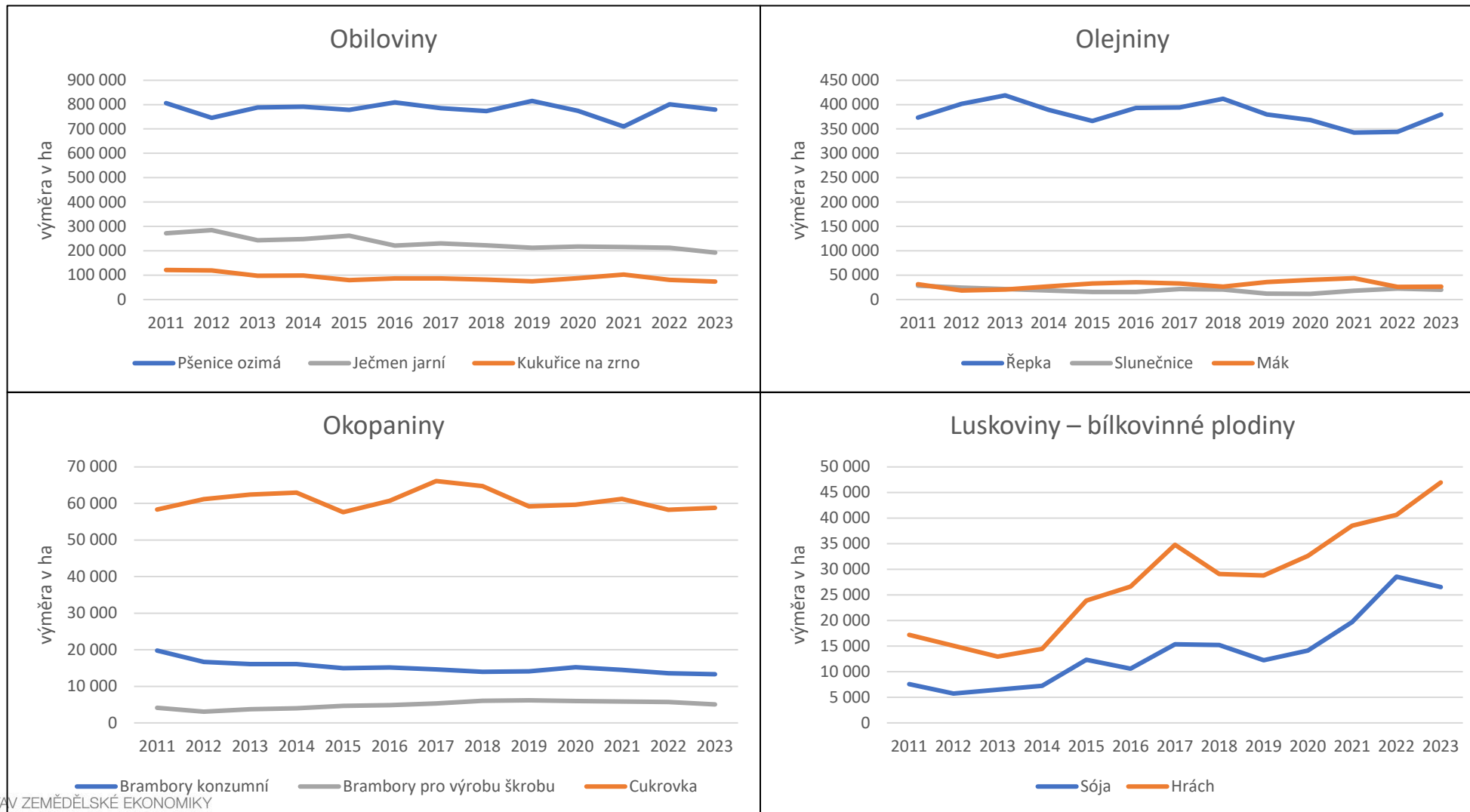
Bohdana Kolářiková Janotová

21. 2. 2024

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

Vývoj ploch vybraných komodit

Ekonomika komodit v ČR

- Zdroj dat: databáze ÚZEI, podniky s podvojným účetnictvím a vnitropodnikovým účetnictvím, doplněno daty z dotazníkového šetření od zemědělských svazů
- Zpracování dat: certifikovaná Metodika kalkulací nákladů a výnosů v zemědělství.
- **Kalkulační metody:** u **obilovin** - rozčítací kalkulační metodaje (1 t zrna a 1 t slámy); u **olejnin, okopanin a luskovin** používána kalkulační metoda dělením
- **Kalkulační jednicí v RV** je obvykle 1 t daného výrobku (1 t semene; 1 t kořene/brambor; 1 t zrna a 1 t slámy);
- Do ekonomiky jsou započítávány veškeré **přímé podpory** – model Agropol
 - Certifikovaná metodika – Predikce rentability zemědělských komodit do roku 2014 – I. Foltýn a kol. (2010).
- **Dílčí náklady pro rok 2022** – aktuální data; **pro rok 2023** - vypočteny dle cenových indexů ČSÚ.

Obecný kalkulační vzorec nákladů a výnosů

Náklady	1	Nakoupený materiál	osiva, sadba, krmiva, steliva, hnojiva, prostředky ochrany rostlin, léčiva a ostatní přímý materiál
	2	Vstupy vlastní výroby	osiva, sadba, krmiva, steliva, hnojiva a ostatní vlastní výrobky
	3	Ostatní přímé náklady a služby	externí služby, energie, PHM, pojistné, nájemné, daň z pozemků aj.
	4	Pracovní náklady celkem	mzdové a ostatní osobní náklady, vč. příspěvků na zdravotní a sociální pojištění
	5	Odpisy	účetní odpisy DNHM kalkulované přímo k jednotlivým výkonům a účetní odpisy zvířat
	7	Náklady pomocných činností	náklady vlastních mechanizačních prostředků, opravy a udržování
	8	Režie	např. odpisy DNHM, nájemné, náhradní díly a materiál na opravy a další položky společné pro výrobní úsek nebo celý podnik
	9	Náklady celkem	položka 1 až 9
	Výnosy	1	Tržby
2		Podpory a dotace	přijaté provozní podpory a dotace
3		Ostatní výnosy	přijaté plnění od pojišťoven, přijaté úroky
4		Výnosy celkem	položka 1 až 3

METODIKA KALKULACÍ NÁKLADŮ A VÝNOSŮ V ZEMĚDĚLSTVÍ

Jana Poláčková
a kolektiv

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

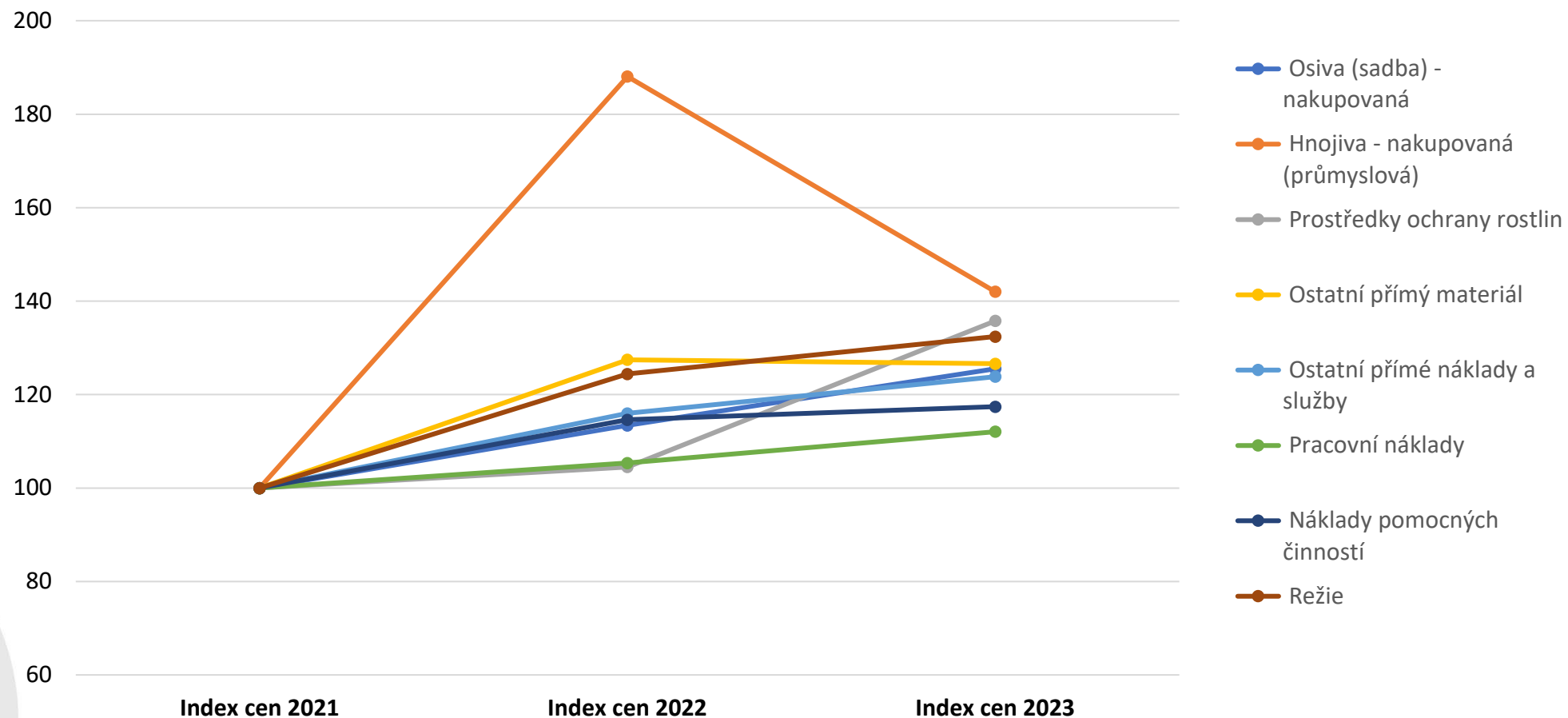
Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Predikce rentability zemědělských komodit do roku 2014 (certifikovaná metodika)

Řešitel: RNDr. Ivan Foltýn, CSc.
Spoluřešitelé: Ing. Ida Zedníčková, Ing. Petr Kopeček, Ph.D.,
Ing. Vojtěch Vávra, CSc.
Spolupráce: Ing. Jaroslav Humpál

Praha 2010

Vývoj indexu cen vstupů do zemědělství (2021=100)

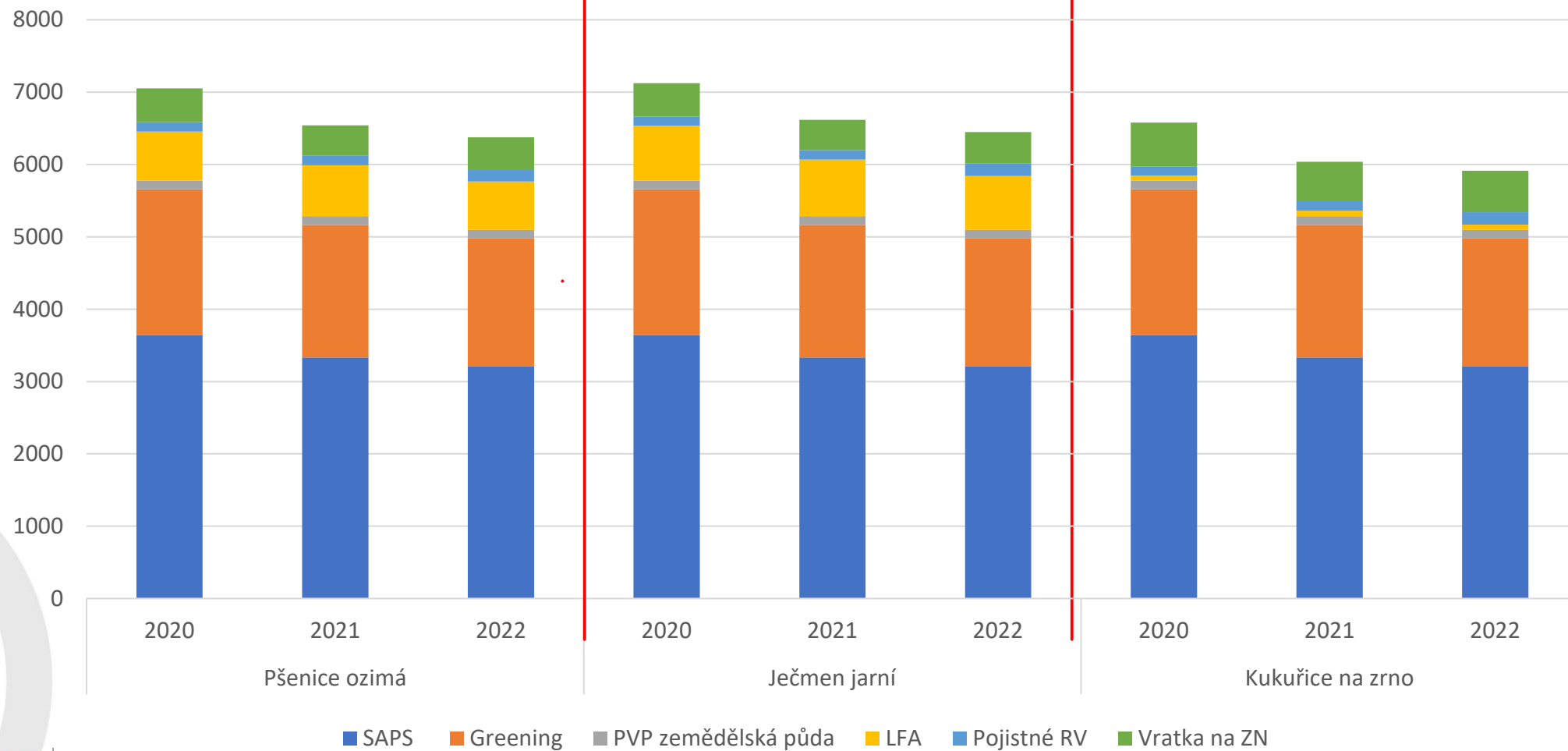

Pramen: index cen výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, ČSÚ

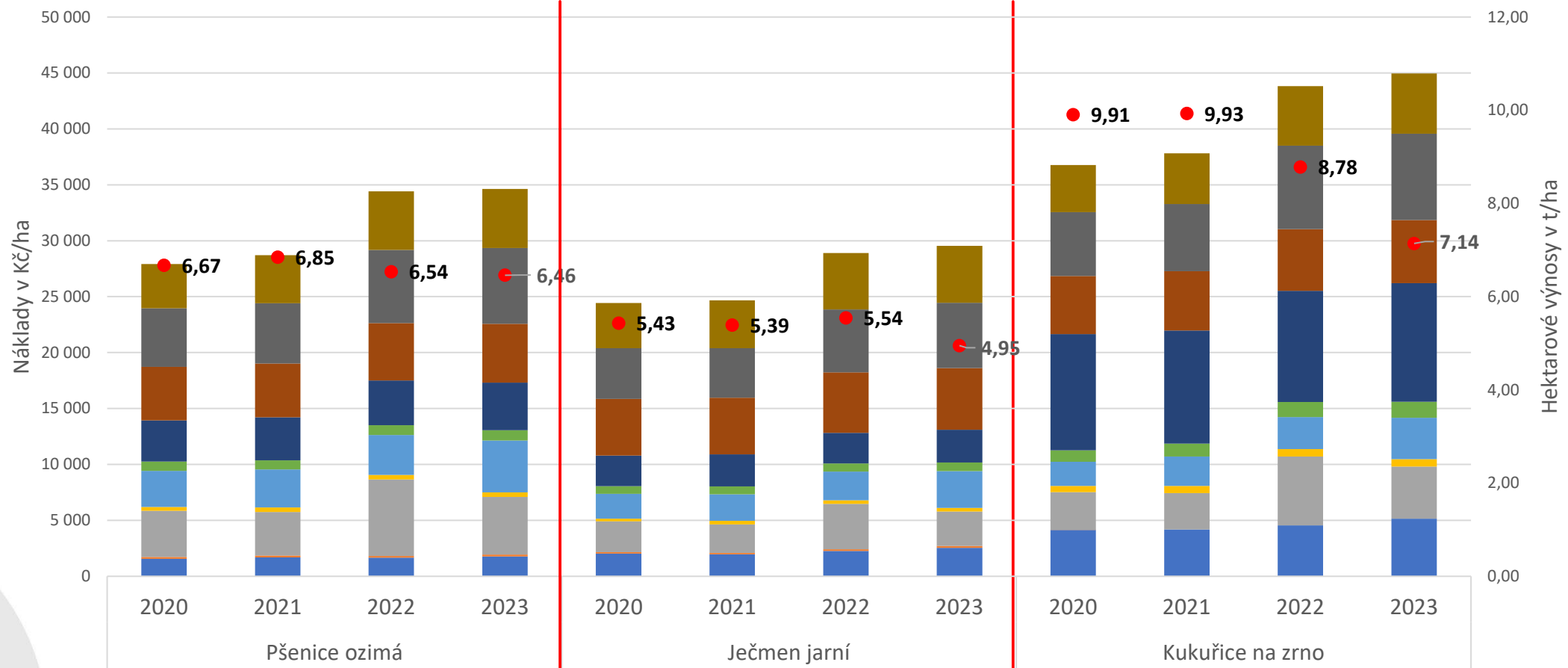
Alokace přímých podpor

- **SAPS** – sazba na 1 ha
- **PVP z. p.** – sazba na 1 ha
- **Greening** – sazba na 1 ha
- **Podpora pojištění RV** – přepočít na 1 ha ostatní plodiny = výše podpory na ostatní plodiny / suma výměr ostatních plodin; u brambor od roku 2015 a u cukrové řepy od roku 2018 – samostatně jako speciální plodiny.
- **Vratka spotřební daně „zelená nafta“** – kalkulována jako základní sazba na 1 l nafty (v Kč/l)
* normativní spotřeba nafty na pěstování dané komodity.
- **LFA (od roku 2015 začala být vyplácená i na zemědělskou půdu)** – změna redistribuce platby LFA, kdy do roku 2014 byla vyplácena pouze na TTP a od roku 2015 pak i na z. p., tj. i na všechny tržní plodiny.
- **VCS** – sazba na 1 ha (brambory, cukrová řepa, bílkovinné plodiny – hrách, sója,...)
- **Mimořádná podpora pěstitelům brambor konzumních** – (rok 2022)
- **PVP brambory pro výrobu škrobu** (od roku 2013)
- **Podpora na mechanickou likvidaci plevelné řepy** (roky 2020-2022)

Podpory u vybraných druhů obilovin v letech 2020-2022 v Kč/ha

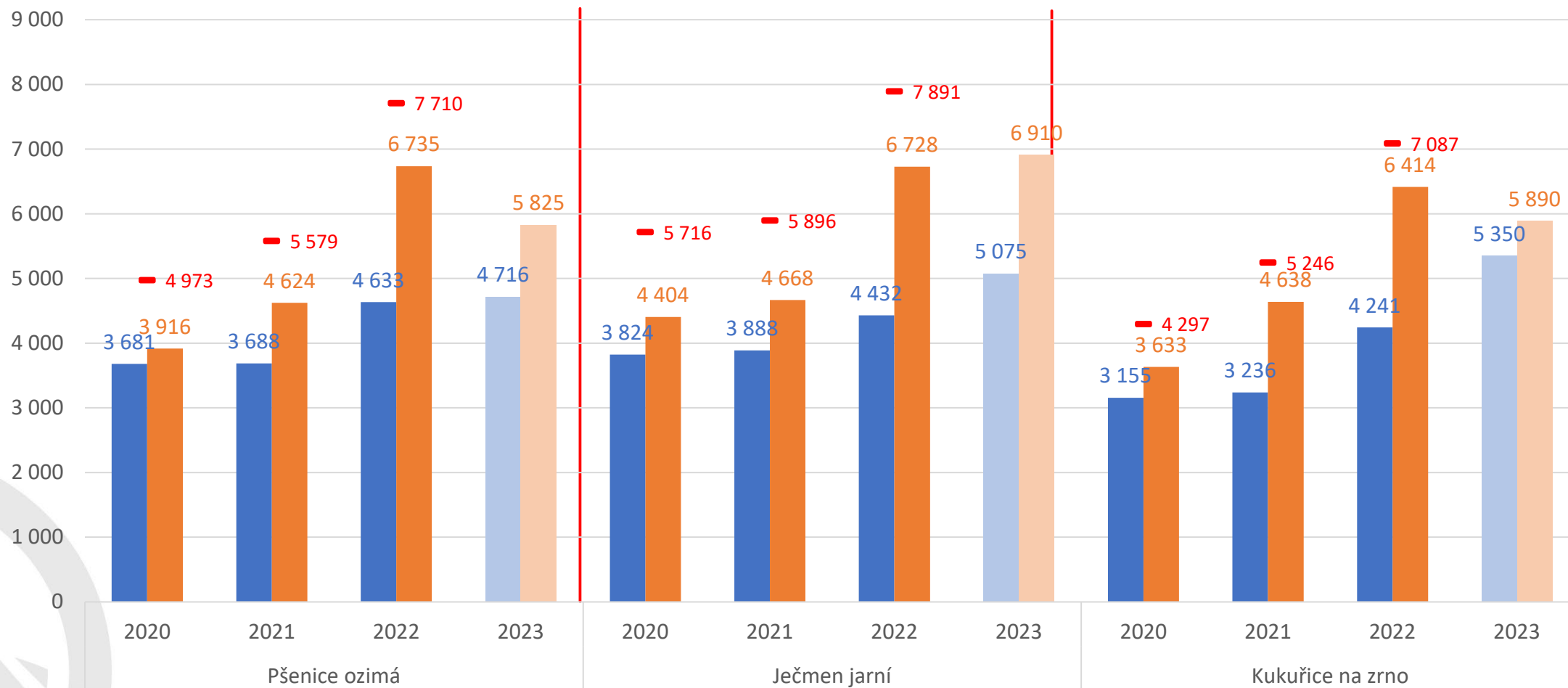
Náklady vybraných druhů obilovin v letech 2020-2022, odhad 2023

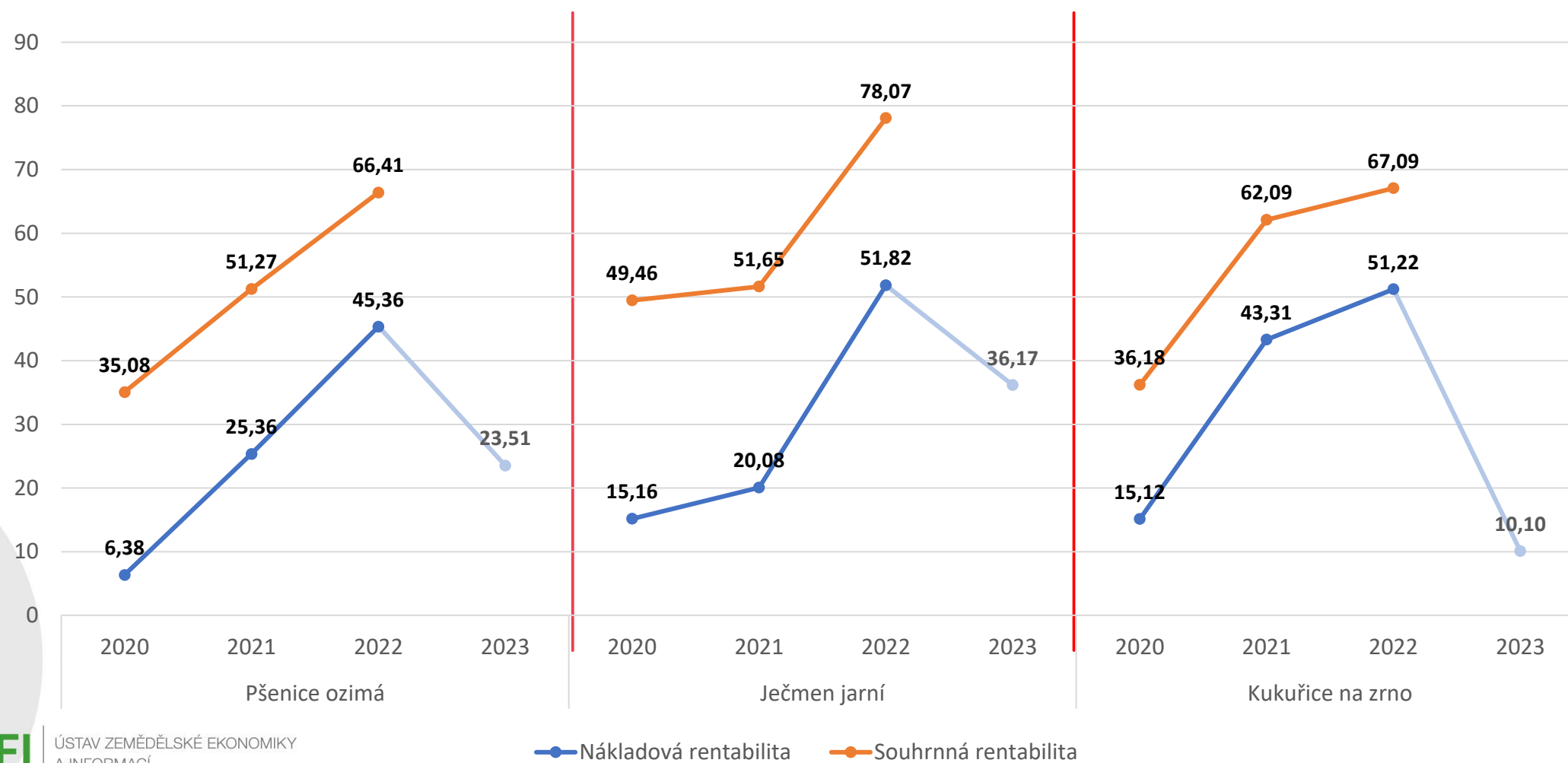
- Osiva (sadba) - nakupovaná
- Osiva (sadba) - vlastní
- Hnojiva - nakupovaná
- Hnojiva - vlastní
- Prostředky ochrany rostlin
- Ostatní přímý materiál
- Ostatní přímé náklady a služby
- Mzdové a osobní náklady celkem
- Náklady pom. činností
- Režie (celkem)
- Hektarový výnos

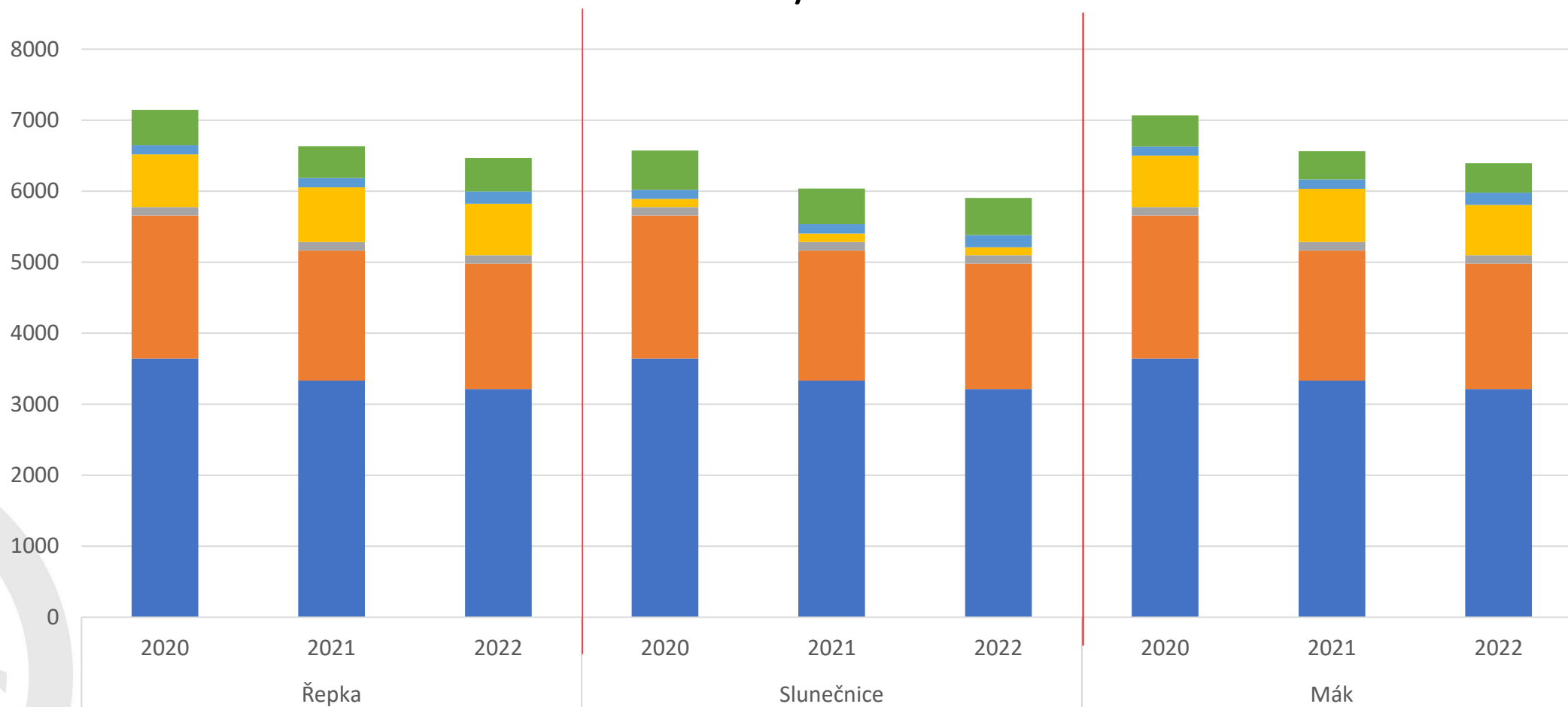
Ekonomika vybraných druhů obilovin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v Kč/t

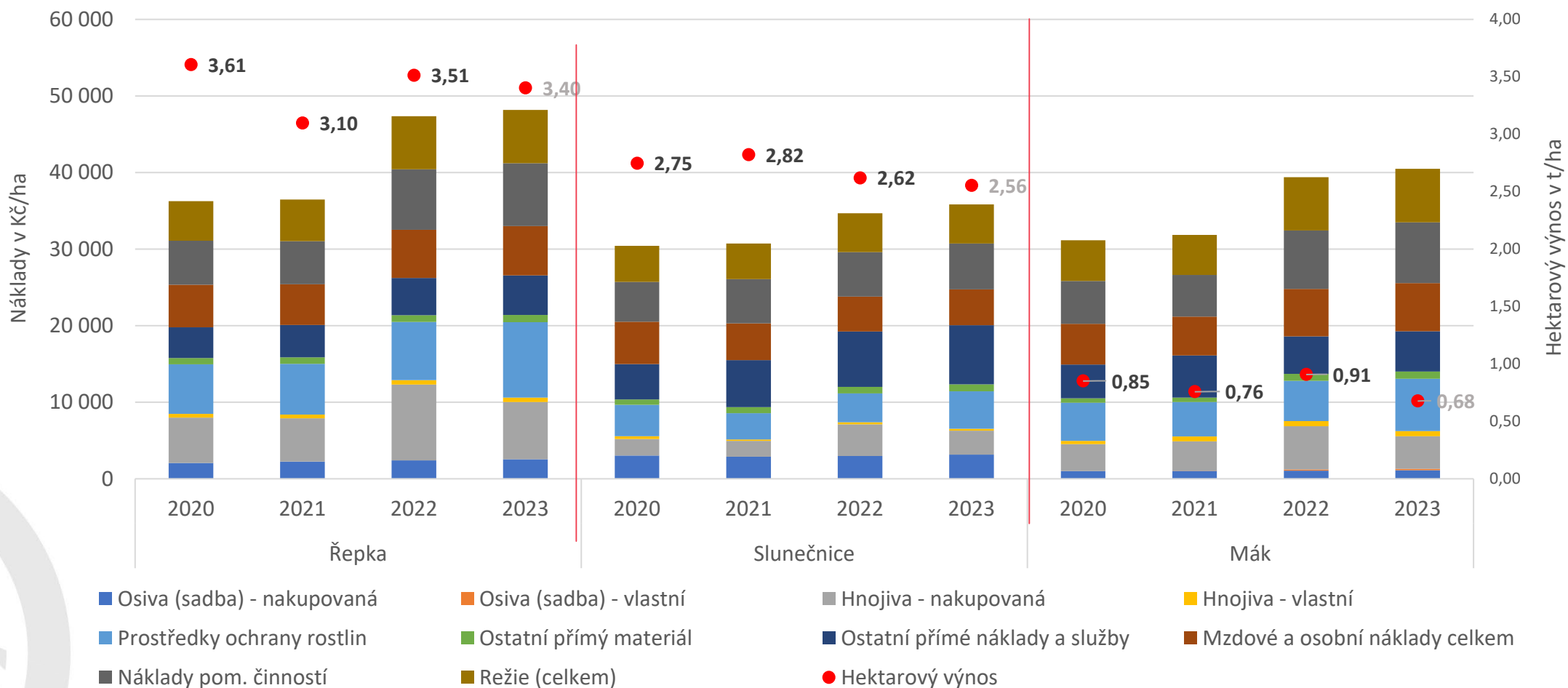
Rentabilita vybraných druhů obilovin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v %

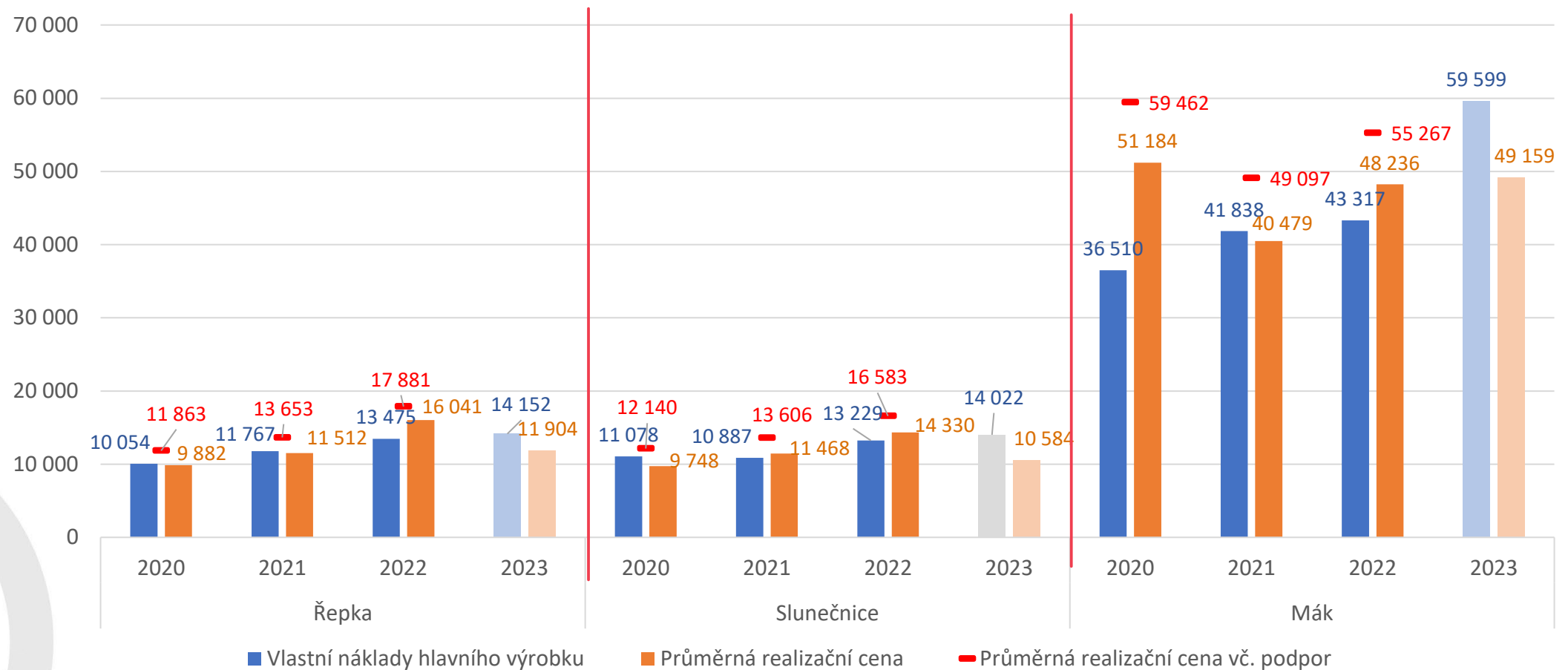
Podpory u vybraných druhů olejin v letech 2020-2022 v Kč/ha

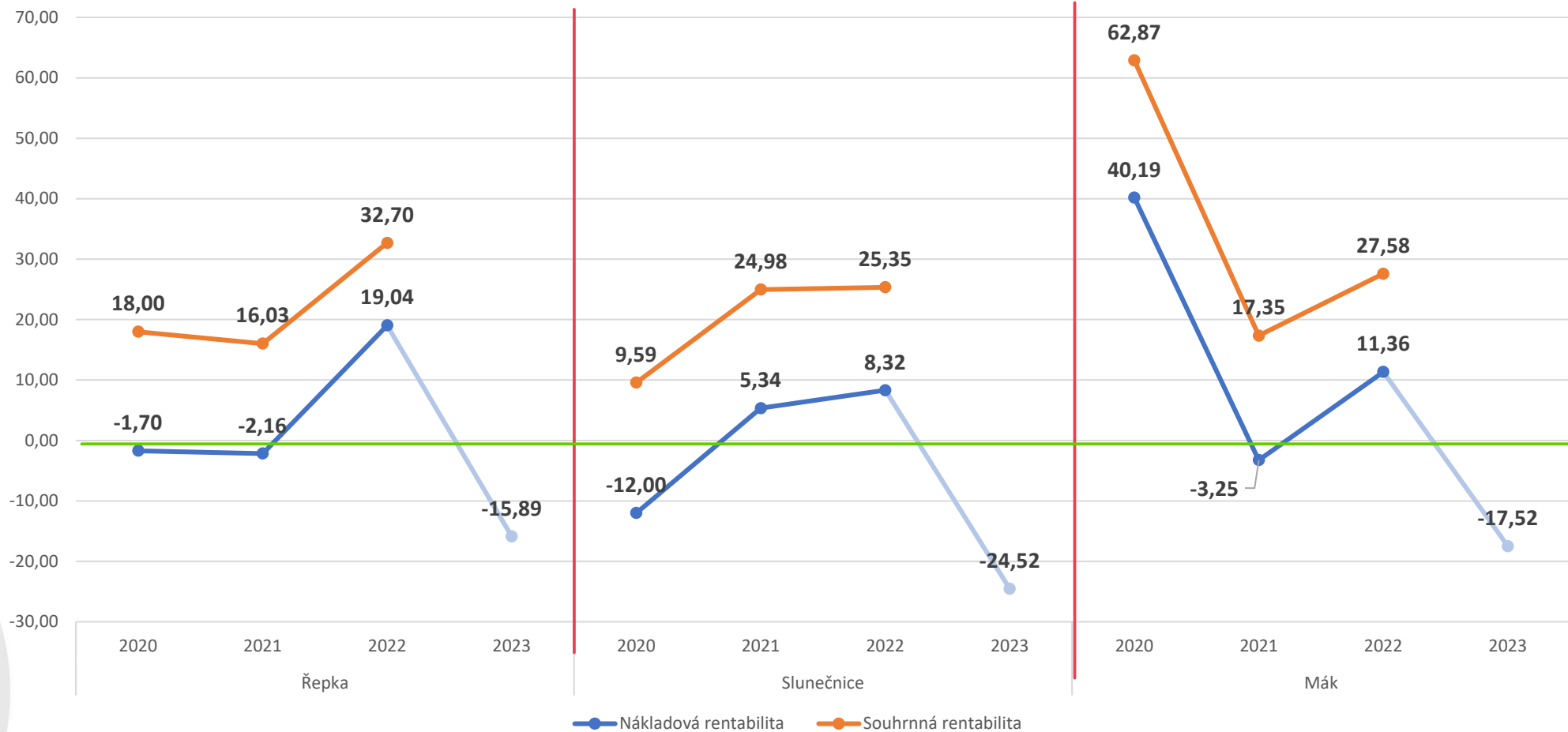
Náklady vybraných druhů olejnin v letech 2020-2022, odhad 2023

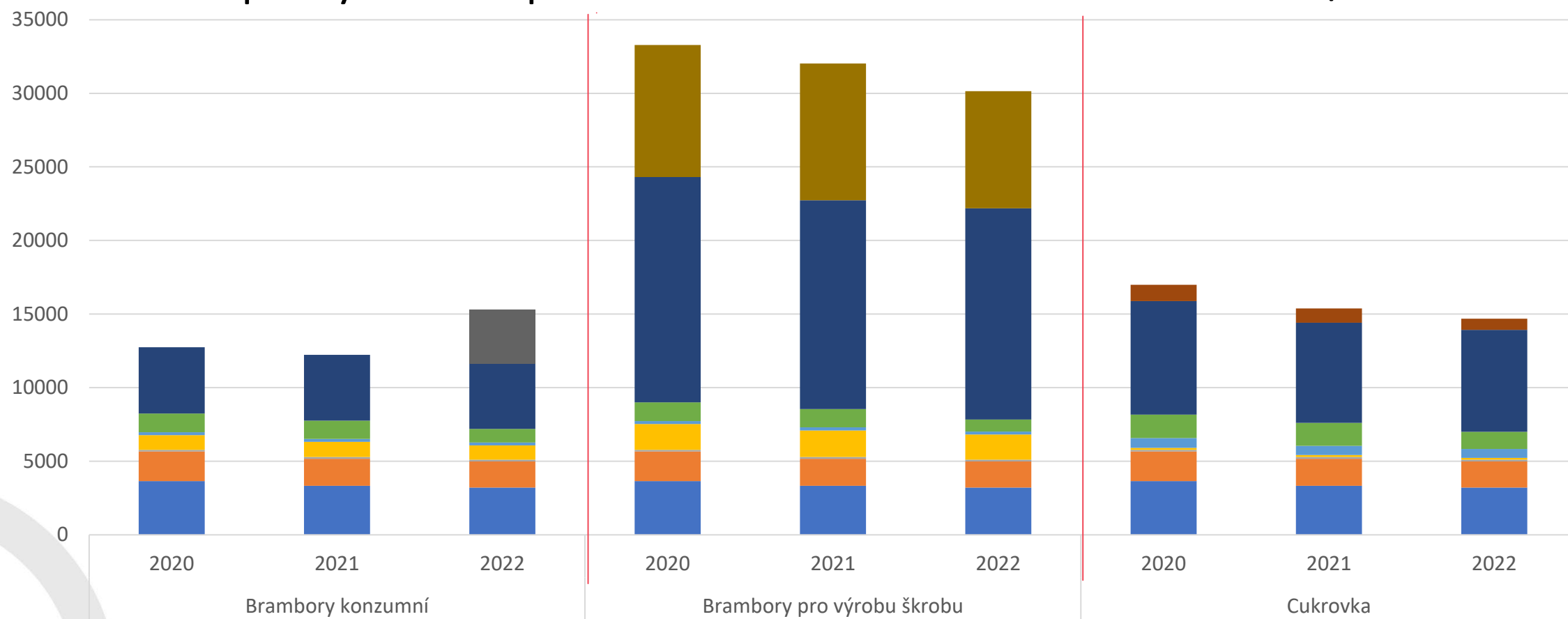
Ekonomika vybraných druhů olejin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v Kč/t

Rentabilita vybraných druhů olejnin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v %

Podpory u okopanin v letech 2020-2022 v Kč/ha

SAPS

LFA

VCS

PVP brambory pro výrobu škrobu

Greening

Pojistné RV

Podpora na mechanickou likvidaci plevelné řepy

PVP zemědělská půda

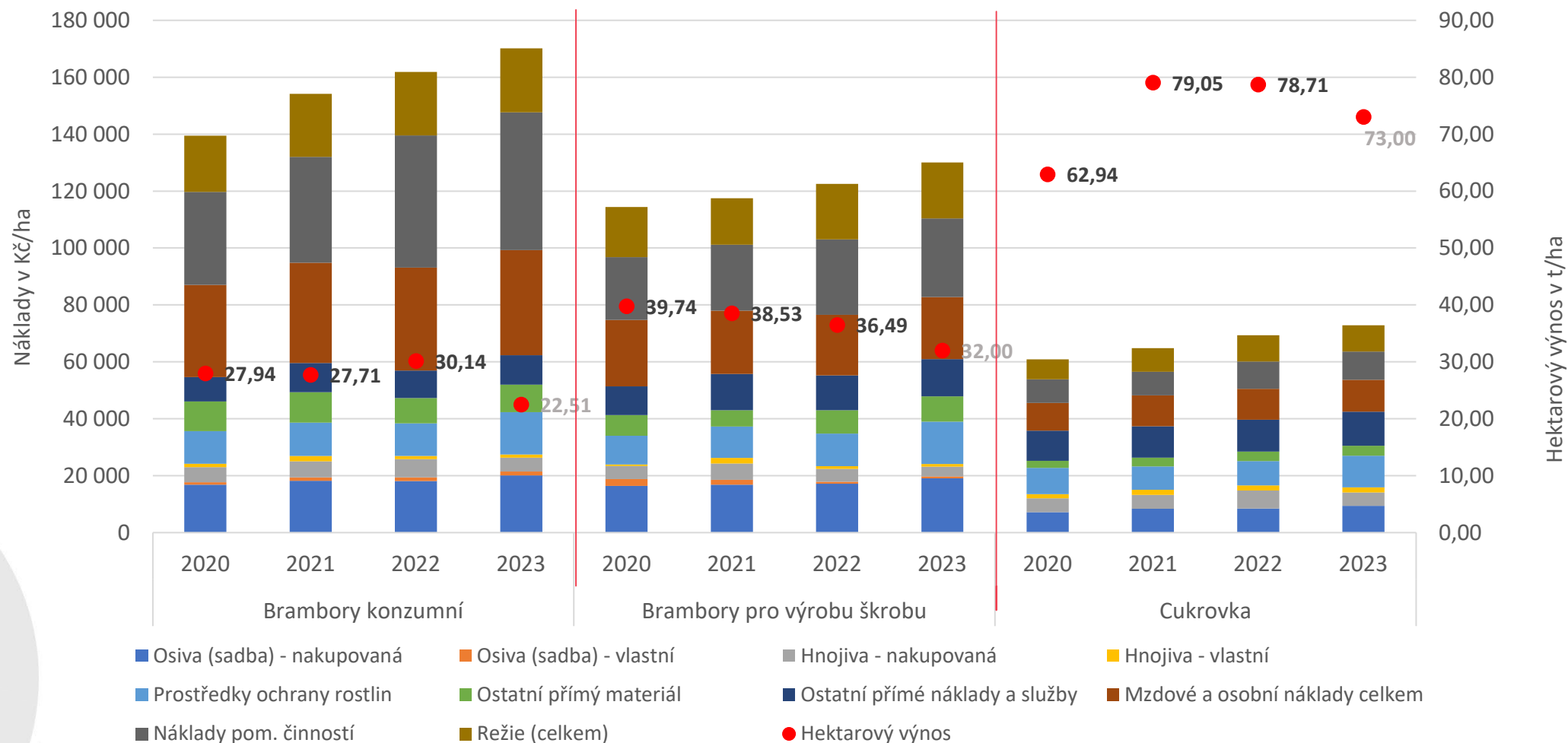
Vratka na ZN

Mimořádná podpora - konzumní brambory

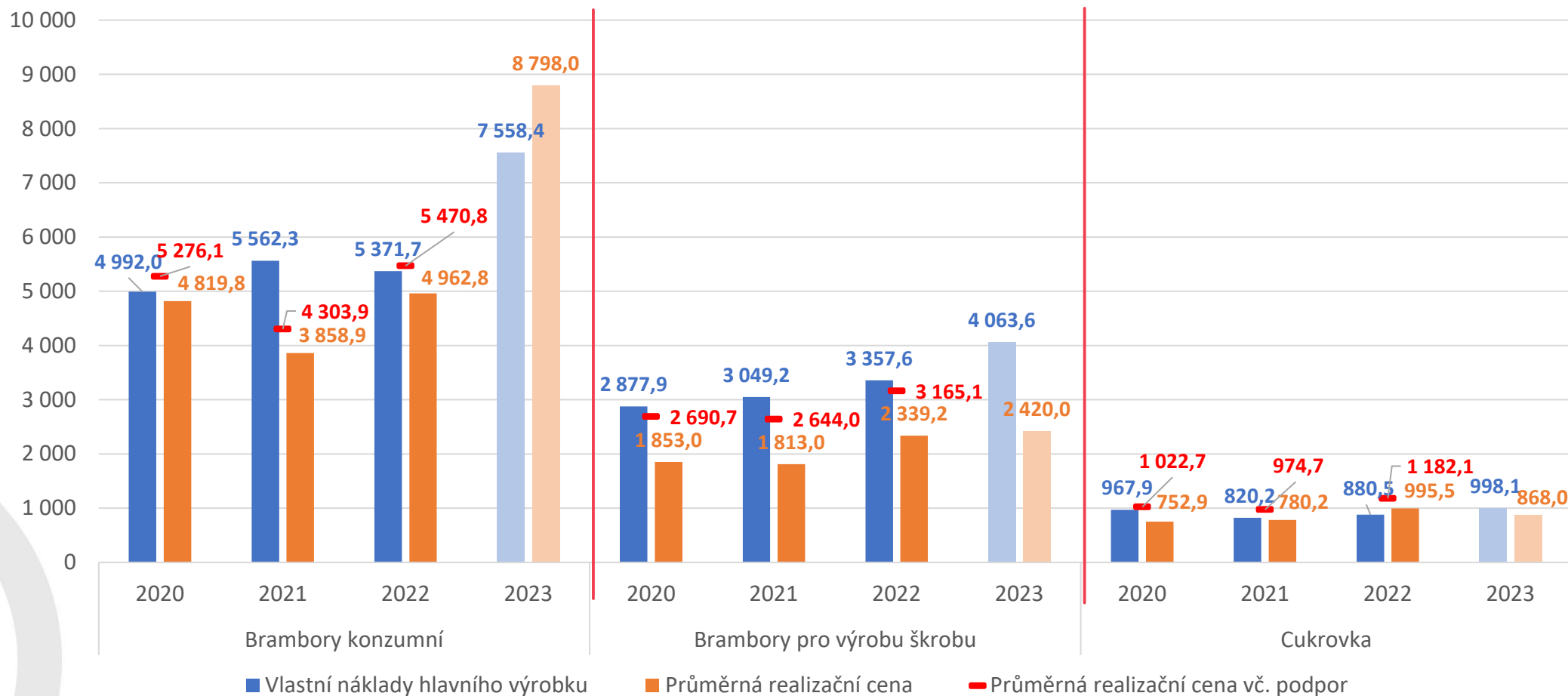

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ

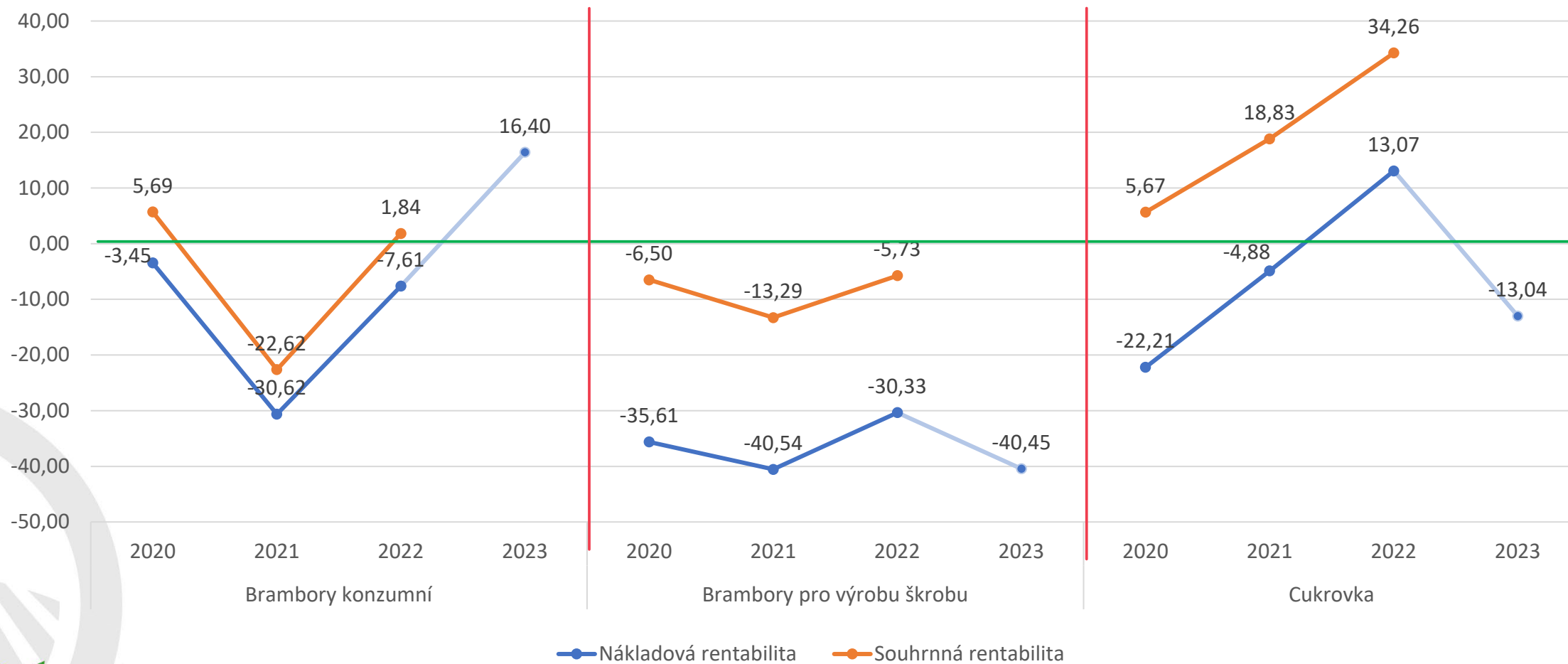
Náklady okopanin v letech 2020-2022, odhad 2023

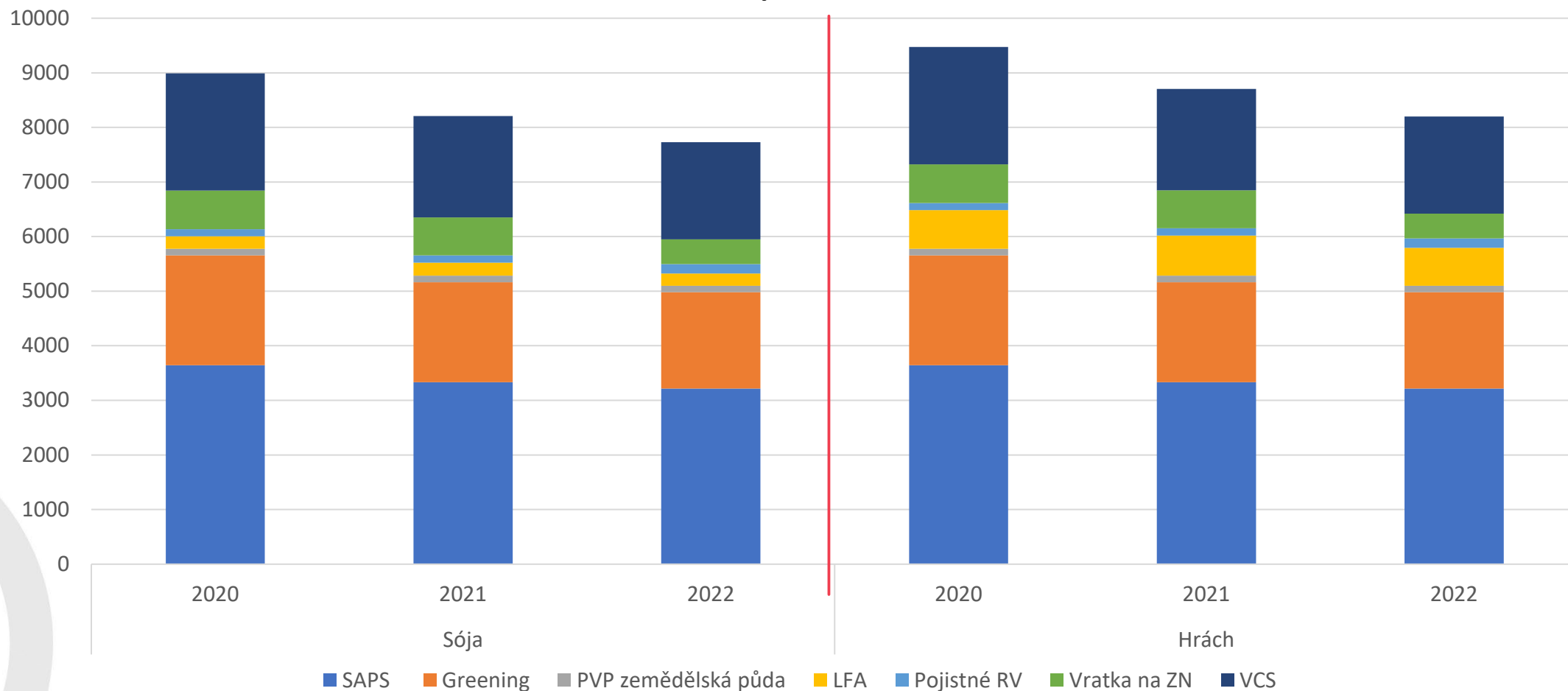
Ekonomika u okopanin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v Kč/t

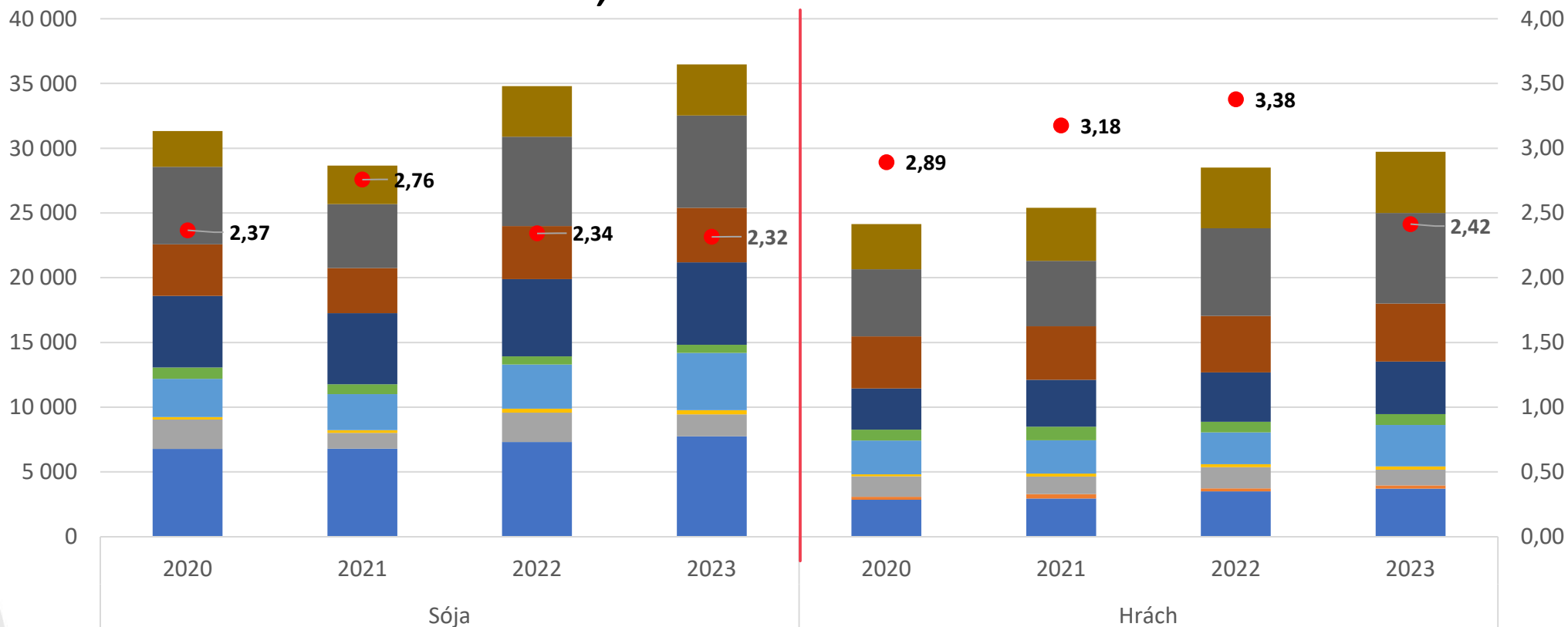
Rentabilita okopanin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v %

Podpory bílkovinný plodin v letech 2020-2022 v Kč/ha

Náklady bílkovinných plodin v letech 2020-2022, odhad 2023

Osiva (sadba) - nakupovaná

Osiva (sadba) - vlastní

Hnojiva - nakupovaná

Hnojiva - vlastní

Prostředky ochrany rostlin

Ostatní přímý materiál

Ostatní přímé náklady a služby

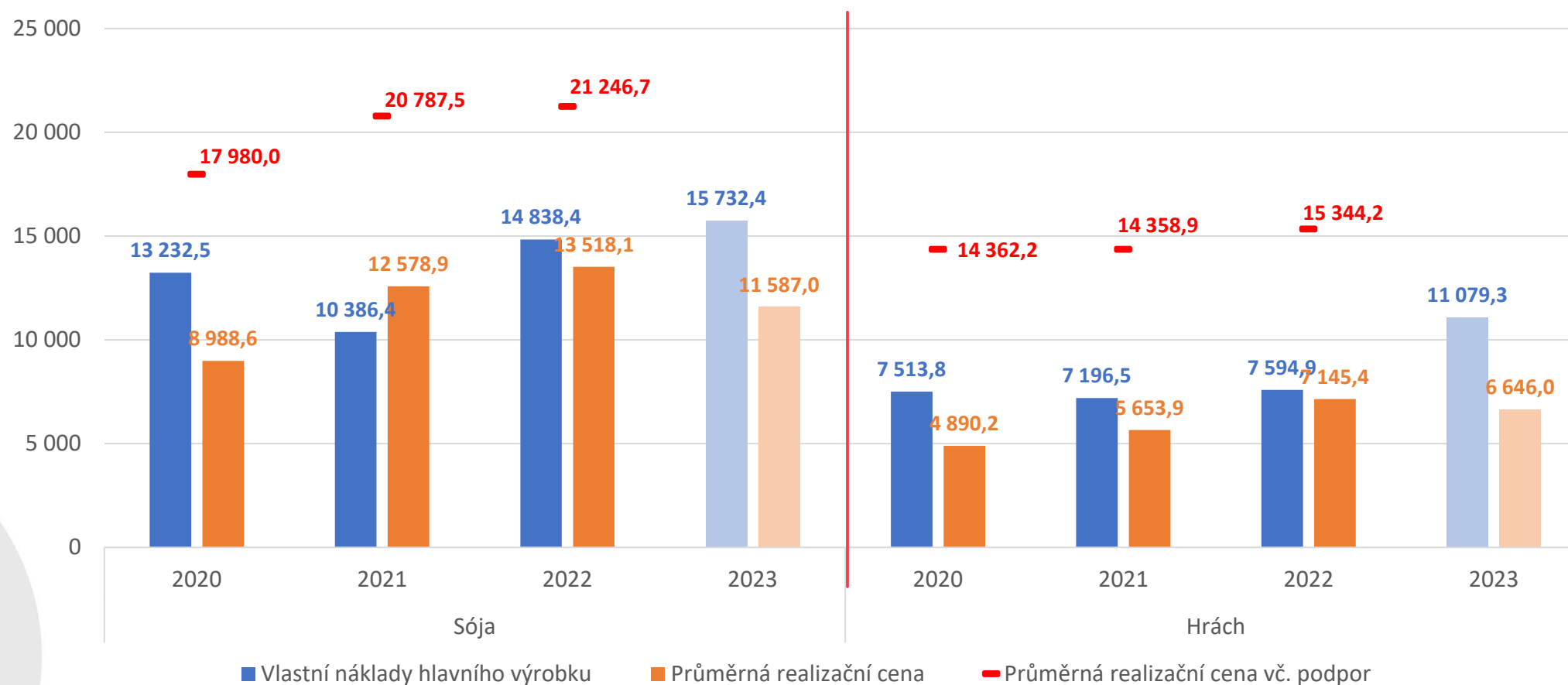
Mzdové a osobní náklady celkem

Náklady pom. činností

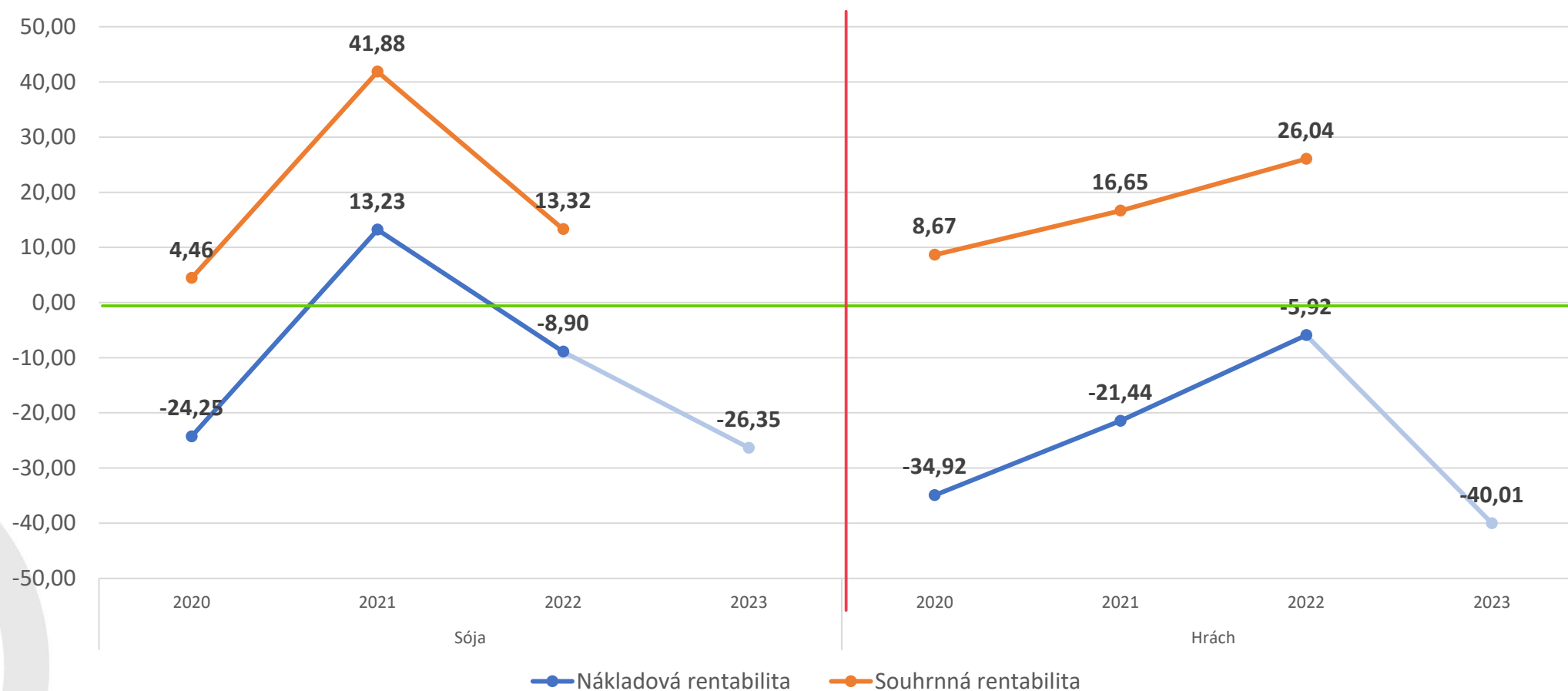
Režie (celkem)

Hektarový výnos

Ekonomika bílkovinných plodin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v Kč/t

Rentabilita bílkovinných plodin v letech 2020-2022, odhad v roce 2023 v %

Závěrečná shrnutí 1

V roce 2022 došlo vlivem nestabilní situace na trhu u některých komodit ke skokovému **růstu realizačních cen**, existují zde i výjimky:

- např. mák, jenž je možno považovat za zbytnou komoditu a jehož cena ve sledovaných letech 2020-2022 byla naopak nejvyšší v roce 2020
- dále okopaniny, kdy např. u cukrovky dochází k uzavírání cen a smluv dlouho před začátkem kampaně, proto na danou situaci na trhu tyto komodity nereagují tak pružně jako třeba obiloviny či řepka.

V roce 2022 rostly náklady vynaložené na hektar celkem:

- u obilovin růst 16-20 % (největší růst u pšenice ozimé),
- u olejnin růst 13-30 % (nejvyšší u řepky, nejméně slunečnice),
- u okopanin růst 4-7 % (nejvíce u cukrové řepy),
- u bílkovinných plodin růst u sóji 21 % a u hrachu 12 %.

Růst nákladů způsoben především vlivem nárůstu nákladů **na hnojiva, pracovních nákladů, pracovních činností a režii.**

Závěrečná shrnutí 2

- V letech 2020-2022 realizační cena převyšovala náklady pouze u **obilovin**, a to i bez podpor dosažen zisk. V roce 2023 se očekává zisk a nákladová rentabilita od 10 do 36 %.
- **V roce 2022 u olejnin** dosažen **zisk** bez podpor, u slunečnice zisk bez podpor dosažen i v roce 2021. V roce 2023 očekává ztráta.
- **U okopanin a bílkovinných plodin** byl vývoj zisku/ztráty specifický – ve sledovaném období tyto **komodity spíše častěji ve ztrátě**. V roce 2023 se odhaduje ztráta.
- **Po započtení podpor** v celém sledovaném období 2020-2023 **ziskové obiloviny, olejnin, bílkovinné plodiny a cukrovka**. Brambory konzumní zisk s podporami v roce 2020 a 2022.
- Brambory pro výrobu škrobu ve sledovaném období ztráta i po započtení podpor.

Děkuji za pozornost

janotova.bohdana@uzei.cz

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY
A INFORMACÍ